

Četvrtak, 2. ožujka 2017.

P8_TA(2017)0063

Provedba programa Europa za građane

Rezolucija Europskog parlamenta od 2. ožujka 2017. o Uredbi Vijeća (EU) br. 390/2014 od 14. travnja 2014. o uspostavljanju programa „Europa za građane” za razdoblje 2014. – 2020. (2015/2329(INI))

(2018/C 263/04)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir članke 10. i 11. Ugovora o Europskoj uniji (UEU) u kojima se navodi da „svaki građanin ima pravo sudjelovati u demokratskom životu Unije”, da „institucije građanima i predstavničkim udrugama na odgovarajući način omogućuju da objave i javno razmijene svoje stavove u svim područjima djelovanja Unije” i da „institucije održavaju otvoren, transparentan i redovit dijalog s predstavničkim udrugama i civilnim društvom”,
 - uzimajući u obzir Protokol br. 1 o ulozi nacionalnih parlamenata u Europskoj uniji,
 - uzimajući u obzir Protokol br. 2 o primjeni načela supsidijarnosti i proporcionalnosti,
 - uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EU) br. 390/2014 od 14. travnja 2014. o uspostavljanju programa „Europa za građane” za razdoblje 2014. – 2020. ⁽¹⁾,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 19. siječnja 2016. o ulozi međukulturnog dijaloga, kulturne raznolikosti i obrazovanja u promicanju temeljnih vrijednosti EU-a ⁽²⁾,
 - uzimajući u obzir Izvješće Komisije Europskom Parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o provedbi, rezultatima i općoj procjeni programa „Europa za građane” za razdoblje 2007. – 2013. (COM(2015)0652),
 - uzimajući u obzir članak 52. Poslovnika, kao i članak 1. stavak 1. točku (e) odluke Konferencije predsjednika od 12. prosinca 2002. o postupku davanja odobrenja za sastavljanje izvješća o vlastitoj inicijativi te Prilog 3. priložen toj odluci,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za kulturu i obrazovanje i mišljenja Odbora za proračune i Odbora za ustavna pitanja (A8-0017/2017),
- A. budući da je program Europa za građane jedinstven i izrazito simboličan program, odnosno primjer slušanja rasprave civilnog društva, s obzirom na to da se njime potiče kritičko razmišljanje o europskom projektu, njegovoj povijesti te povijesti pokreta i ideja kojima se taj projekt promicao te s obzirom na to da taj program doprinosi boljem poznavanju europskih postupaka odlučivanja, čime se poboljšavaju uvjeti za građansko i demokratsko sudjelovanje na razini Unije;
- B. budući da je program Europa za građane usmjeren na jačanje osviještenosti o europskom građanstvu i osjećaja pripadnosti, povećanje solidarnosti, uzajamne tolerancije i poštovanja, promicanje boljeg razumijevanja EU-a, njezina osnutka i razvoja, njezinih vrijednosti, institucija i nadležnosti te poticanje aktivnog dijaloga među građanima EU-a; budući da se aktivnosti u okviru programa mogu smatrati neformalnim cjeloživotnim obrazovanjem na području građanstva;
- C. budući da je kampanja „jedan euro po građaninu” u sklopu programa Europa za građane usmjerena na slanje snažne simboličke poruke o slušanju glasova europskih građana;

⁽¹⁾ SL L 115, 17.4.2014., str. 3.

⁽²⁾ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2016)0005.

Četvrtak, 2. ožujka 2017.

- D. budući da trenutni porast euroskepticizma, koji se očituje u činjenici da protueuropske snage propitkuju samo postojanje europskog projekta i koji je kulminirao nedavnim glasovanjem u korist Brexita, ističe važnost takvih programa i jača potrebu za poticanjem razvoja zajedničkog osjećaja europskog identiteta, za razmišljanjem o uzrocima gubitka vjerodostojnosti Europske unije, za poticanjem sudjelovanja građana i pokretanjem dubinske rasprave o europskim vrijednostima, koja bi trebala uključivati cjelokupno civilno društvo te same institucije, kao i obrazovnu kampanju o funkcioniranju institucija EU-a, uz istovremeno isticanje mogućnosti koje nudi pripadnost EU-u;
- E. budući da je prije pristupanja neke zemlje Europskoj uniji potrebna temeljita i sveobuhvatna priprema u pogledu tema sjećanja, pomirenja s prošlošću te jamčenja aktivnog sudjelovanja građana u javnom životu dotične zemlje;
- F. budući da su u skladu s člankom 11. UEU-u institucije EU-a obvezne građanima i predstavničkim udrugama dati priliku da javno iznesu svoja gledišta o svim područjima djelovanja Unije; budući da ta odredba podrazumijeva i obvezu institucija EU-a o vođenju otvorenog, transparentnog i redovitog dijaloga s civilnim društvom te dužnost Komisije da provodi detaljno savjetovanje sa svim dionicima;
- G. budući da se člankom 20. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) utvrđuje temeljni status građanstva Unije i iznose pojedinih o pravima koja su s njim povezana te budući da je bolje razumijevanje EU-a i njegovih vrijednosti važan preduvjet za osvještavanje građana o njihovim pravima kako bi ih mogli u potpunosti uživati;
- H. budući da su aktivno građanstvo, građanski odgoj i međukulturni dijalog ključni za izgradnju otvorenih, uključivih i otpornih društava;
- I. budući da se sadašnji program temelji na članku 352. UFEU-a kojim je Parlamentu tek dano pravo da izrazi mišljenje u okviru postupka suglasnosti, čemu se on oštro usprotivio u trenutku kada je Komisija podnijela prijedlog jer je to u suprotnosti s demokratskim karakterom programa;
- J. budući da je evaluacijom ex post koju je provela Komisija potvrđena relevantnost ciljeva programa i činjenica da su, s obzirom na to da je drugačiji od drugih programa u pogledu područja primjene, ciljeva, aktivnosti i ciljanih skupina, njime omogućene inicijative koje se drugdje ne bi mogle financirati;
- K. budući da je slijedom proračunskih rezova kao posljedice pregovora o višegodišnjem financijskom okviru (VFO) za razdoblje 2014. – 2020., financijska omotnica za program Europa za građane smanjena za oko 29,5 milijuna EUR i da ograničena financijska omotnica od 185,47 milijuna EUR za program predstavlja tek 0,0171 % VFO-a;
- L. budući da je primijećeno da se države članice često povuku iz sufinanciranja tih projekata i da se zbog toga lokalna tijela nađu u teškoj situaciji kad je riječ o europskim projektima s visokim stopama sufinanciranja;
- M. budući da je uslijed smanjenja financijske omotnice broj projekata koji su se mogli financirati u 2014. pao za gotovo 25 % u usporedbi s prijašnjim programom;
- N. budući da neformalno i informalno učenje, kao i volontiranje, sport, umjetnost i kultura nude mnoge mogućnosti za građanski odgoj i aktivno građanstvo;
- O. budući da su potrebne daljnje sinergije s ostalim programima i bolja komunikacija s ostalim glavnim upravama kako bi se smanjilo preklapanje i pojačao učinak programa;

Četvrtak, 2. ožujka 2017.

- P. budući da je dokazana vrijednost postojećeg međunarodnog bratimljenja gradova i općina (Bratimljenje gradova – Mreže gradova), čime se povećava međusobno razumijevanje građana i potiču prijateljstvo i suradnja;

Glavni zaključci

1. ističe da su sveukupna financijska sredstva (185,47 milijuna EUR) dostupna za jedini program u potpunosti posvećen europskom građanstvu, odnosno za program Europa za građane, zanemariva u usporedbi sa sredstvima za ostale programe iz područja obrazovanja i kulture, kao što su Kreativna Europa (1,46 milijarde EUR) i Erasmus + (14,7 milijarde EUR), što će dovesti do razočaranja podnositelja prijava;
2. pozdravlja činjenicu da u prve dvije godine novog ciklusa financiranja program „Europa za građane”, čiji je cilj premostiti jaz između institucija EU-a i europskih građana, dobro funkcionira, bilježi sve veći broj prijava, veliku kvalitetu projekata te njihovu solidnu provedbu;
3. uviđa da je glavna prepreka uspješnoj provedbi programa nedovoljan iznos dodijeljenih financijskih sredstava te duboko žali zbog njegova smanjenja za 13,7 % u okviru VFO-a za razdoblje 2014. – 2020., čime je drastično smanjen broj projekata koji se mogu financirati, što znači da se ne može zadovoljiti velika potražnja i što uzrokuje frustraciju kandidata s kvalitetnim projektima;
4. napominje da je zbog proračunskih ograničenja ukupan broj financiranih projekata premalen kako bi se ostvarili ambiciozni ciljevi programa te da se 2015. uspjelo financirati samo oko 6 % projekata iz potprograma Europsko sjećanje i Civilno društvo, što je vrlo malo u usporedbi s rezultatima programa Kreativna Europa za istu godinu (19,64 % za potprogram Kultura i 45,6 % za potprogram MEDIA); napominje da bi se sredstva za financiranje ovih dvaju potprograma programa Europa za građane trebala znatno povećati, u skladu ambicijama programa;
5. uviđa uspjeh projekata bratimljenja gradova diljem EU-a te poziva države članice da takve projekte promiču među općinama i olakšaju suradnju;
6. pozdravlja bilten programa Europa za građane i bazu podataka financiranih projekata koje je pokrenula Komisija;
7. ističe da nacionalne kontaktne točke u okviru programa Europa za građane imaju važnu ulogu u podizanju razine osviještenosti te pružanju potpore i smjernica potencijalnim podnositeljima prijava (posebno onima iz ciljanih zemalja koji se prvi put prijavljuju), kao i europskim i nacionalnim udruženjima lokalnih i regionalnih vladinih organizacija i organizacija civilnog društva;
8. pozdravlja multidisciplinarni pristup programa, njegov jasan i jednostavan obrazac za prijavu, uvjete u pogledu izvještavanja o napretku projekata te njegov fokus na određene aktivnosti;
9. pozdravlja činjenicu da su prioriteti obaju potprograma, Europsko sjećanje i Demokratski angažman i građansko sudjelovanje, koji su se prethodno revidirali jednom godišnje, sada postali višegodišnji i da će se primjenjivati u preostalom razdoblju programa od 2016. do 2020.;
10. prima na znanje činjenicu da je utjecaj programa i dalje razmjerno velik, što potkrepljuje činjenica da je 2015. u 408 izabраниh projekata prema procjeni sudjelovalo 1 100 000 sudionika; također smatra da velik broj podnositelja prijava, 2 087 u 2014. i 2 791 u 2015., i kvaliteta projekata ukazuju na visoku razinu interesa za program i činjenicu da je programu potrebno posvetiti više ljudskih i financijskih resursa kako bi se povećao broj projekata koji primaju potporu;

Preporuke*Pravni aspekti provedbe*

11. preporučuje da se sljedeća generacija programa Europa za građane donese s pravnom osnovom kojom bi se Europskom parlamentu omogućilo da kao suzakonodavac u okviru redovnog zakonodavnog postupka sudjeluje u donošenju programa kao institucija ravnopravna Vijeću; poziva Komisiju da razmisli o mogućim rješenjima za postizanje tog cilja;

Četvrtak, 2. ožujka 2017.

Financijski aspekt provedbe

12. smatra da su neki visokokvalitetni projekti odbijeni zbog nedovoljnih financijskih sredstava u okviru programa Europa za građane, poput onih iz potprograma Europsko sjećanje i Civilno društvo (stopa uspješnosti 6 %, u odnosu na 19,64 % za potprogram Kultura i 45,6 % za potprogram MEDIA programa Kreativna Europa); s obzirom na presudnu ulogu tog programa kao preduvjeta za sudjelovanje građana u demokratskom životu Unije, smatra da je za postizanje veće ciljane stope potrebno znatno povećanje postojećeg proračuna; stoga poziva Komisiju, Vijeće i države članice da razmisle o ukupnoj financijskoj omotnici od otprilike 500 milijuna EUR za program Europa za građane u okviru sljedećeg VFO-a, što predstavlja samo 1 euro po građaninu;

13. prepoznaje zajednički cilj i moguće sinergije između europske građanske inicijative i programa Europa za građane u pružanju mogućnosti građanima da izravno sudjeluju u razvoju politika EU-a; međutim, poziva Komisiju da zajamči da se europska građanska inicijativa ne financira u okviru ograničenog proračuna programa Europa za građane, kao što je to sada slučaj, te poziva države članice da budu više uključene u pružanje financijske potpore objema mjerama;

14. napominje da bi se sustavom paušalnih iznosa trebale u obzir uzeti cjenovne razlike diljem EU-a, ovisno o troškovima života u državama članicama; preporučuje da se ta shema i smanjenje prefinanciranja ponovno razmotre kako bi se zajamčila održivost financiranih projekata te pružila veća potpora suradnji među lokalnim upravama ili organizacijama na širem području, a posebno kako bi se olakšalo sudjelovanje malih organizacija ograničenih financijskih kapaciteta te sudionika s posebnim potrebama;

15. traži od Komisije i Izvršne agencije za obrazovanje, audiovizualnu politiku i kulturu (EACEA) da redovno ocjenjuju utjecaj niza proračunskih mjera na podnositelje prijave i potencijalne prihvatljive podnositelje prijave; posebice zahtijeva da se procijeni jesu li smanjenom stopom prefinanciranja (s 50 % na 40 % za projekte, a s 80 % na 50 % za bespovratna sredstva za poslovanje i nacionalne kontaktne točke) primijenjenom 2015. zbog ozbiljnog manjka odobrenih sredstava za plaćanje, potrebe za sufinanciranjem i primjene istih parametara neovisno o stvarnim troškovima života i geografskoj udaljenosti, možda neke vrste organizacija i određene države članice stavljene u nepovoljan položaj i je li možda i dalje tako; nadalje, zahtijeva razvijanje daljnjih strategija s ciljem približavanja europskih institucija građanima te boljeg informiranja građana o raznim politikama EU-a;

16. napominje da bi u sustav pušalnih iznosa trebalo uključiti dodatni parametar kako bi se na djelotvorniji način vodilo računa o osobama s posebnim potrebama, s obzirom na to da je kako bi se omogućilo sudjelovanje osobama s invaliditetom potreban puno veći broj članova osoblja, a često i dodatne mjere, što za sobom povlači više troškove;

17. ističe da se bespovratnim sredstvima za poslovanje jamči neovisnost korisnika (tj. skupine za strateško promišljanje) te nudi mogućnost dugoročnog planiranja u cilju realizacije vizionarskih aktivnosti i razvijanja stručnosti; preporučuje korištenje određenih kriterija i pokazatelja te godišnje izvještavanje kako bi se pratio napredak projekata i zajamčilo da te sheme financiranja ne dovedu do ovisnosti korisnika o Komisiji;

18. poziva Komisiju i EACEA-u da javno odgovaraju za troškove nastale u sklopu potprograma 3. u sklopu horizontalnog djelovanja (Vrednovanje) za analizu, širenje i korištenje rezultata projekta;

19. poziva Komisiju i EACEA-u da u privremenu evaluaciju, koja se očekuje do 31. prosinca 2017., uključe temeljitu procjenu financijske i proračunske provedbe programa te da iz nje izvedu pouke u cilju redefiniranja budućih ciljeva i prilagodbe proračunskih zahtjeva programa u sklopu sljedećeg višegodišnjeg financijskog okvira;

Koordinacijski i komunikacijski aspekti

20. poziva Komisiju da sakupi sve korisne informacije o programu Europa za građane (priručnik za korisnike programa, prioriteta, pozivi na podnošenje prijave, tekući i prošli projekti, rezultati i pouke, bilten) te ostalim programima, akcijama, bespovratnim sredstvima i strukturnim fondovima koji su obuhvaćeni tematskim područjem europskog građanstva (poput europske građanske inicijative i Europske volonterske službe) i objedini ih na jedinstvenom i za korištenje jednostavnom komunikacijskom portalu (internetska platforma „sve na jednom mjestu”) koji će biti dostupan i osobama s invaliditetom;

Četvrtak, 2. ožujka 2017.

preporučuje da se ta platforma koristi kao javni registar kontaktnih podataka korisnika te kao instrument za pristup opisima projekata i pronalaženje partnera u drugim zemljama;

21. naglašava da se na odbijene prijave treba odgovoriti na zadovoljavajući način i da u odgovoru treba navesti razlog odbijanja, pogotovo kad subjekt koji je podnio prijavu traži objašnjenje; predlaže da se, kad je to moguće, razmotri utvrđivanje prioriteta pitanja iz sličnih odbijenih prijava;

22. naglašava da su određeni ciljevi programa Europa za građane slični ciljevima europske građanske inicijative ili da se s njima međusobno nadopunjavaju, posebno kad je riječ o želji da se potakne sudjelovanje građana u EU-u; stoga smatra da bi trebalo nastojati slijediti zajednički pristup pri oblikovanju politika EU-a u području sudjelovanja građana i participativne demokracije, koji bi bio popraćen dosljednom komunikacijskom strategijom, kako bi se na jednom mjestu okupili svi programi Komisije povezani s europskim građanstvom, primjerice promicanjem i unaprjeđivanjem izravnih iskustava i sudjelovanja lokalnih dionika;

23. ističe da je potrebno sastaviti otvoren popis potencijalnih partnera u svakoj državi članici kako bi se olakšalo sklapanje partnerstava među onima koji bi željeli pristupiti programu Europa za građane;

24. također preporučuje stvaranje internetske platforme za glavne organizacije koje djeluju u području građanstva i koje su korisnice programa, radi prikupljanja dobrih praksi, jačanja kapaciteta i povećanja vidljivosti nakon završetka projekata;

25. poziva Komisiju da poveća prepoznatljivost programa i osviještenost javnosti o njegovim ciljevima provođenjem poticajne komunikacijske strategije na temu europskog građanstva – putem društvenih mreža, radija, televizijskih oglasa i reklamnih plakata – te da ojača lokalni angažman aktivnim uključivanjem nacionalnih kontaktnih točaka, stalnim ažuriranjem sadržaja i privlačenjem nove publike u zemljama sudionicama, uz posvećivanje posebne pažnje zemljama u kojima je razina sudjelovanja niža te mladima, osobama s invaliditetom i ranjivim osobama;

26. smatra da bi se programom također trebalo oglašavati postojeće kanale izravnog sudjelovanja u Europskoj uniji, kao što su europska građanska inicijativa, građanski forumi i javna savjetovanja, kako bi se građanima približile mogućnosti izravnog sudjelovanja koje se nude u institucijskom okviru EU-a;

27. poziva zemlje sudionice koje to još nisu učinile da odrede nacionalnu kontaktnu točku; preporučuje jačanje koordinacije i sinergije među tim zemljama, državama članicama i Komisijom;

28. priznaje da je najveći izazov ostvariti sadašnje ambiciozne ciljeve uz ograničena sredstva koja su na raspolaganju; naglašava važnost država članica, regija i lokalnih vlada u povećanju djelotvornosti i popularnosti programa, među ostalim optimizacijom potencijala nacionalnih kontaktnih točaka s pomoću razmjene iskustava sa subjektima odgovornim za slične projekte, primjerice za Erasmus + i za program Kreativna Europa; potiče EACEA-u da kad god je to moguće olakšava i potiče sinergije programa EU-a kao što su Kreativna Europa, Erasmus + i Europski socijalni fond radi poboljšanja učinka;

29. poziva Komisiju da dodatno poveća napore koje ulaže u pojednostavnjenje administracije, s obzirom na to da je vrlo malim organizacijama katkad teško zadovoljiti formalne uvjete i da se one ne bi smjele diskriminirati iz birokratskih razloga;

30. preporučuje da se sredstva dodijeljena za komunikaciju ne koriste u svrhu institucionalne komunikacije o političkim prioritetima Unije, kako je trenutno utvrđeno člankom 12. sadašnjeg programa, nego smatra da bi se trebala koristiti za oglašavanje samog programa u zemljama sudionicama, posebno u onima u kojima je razina sudjelovanja niža;

Fokus i ciljevi programa

31. preporučuje, u okviru sljedeće generacije programa, formaliziranje višegodišnjeg pristupa utvrđivanjem prioriteta i poticanjem sinergija između potprograma i sastavnica programa; naglašava da bi se svaka izmjena strukture programa trebala uvesti na način da se spriječi mogućnost nejasnoća za krajnje korisnike koje bi narušile njegov učinak;

Četvrtak, 2. ožujka 2017.

32. pozdravlja jaku usredotočenost na građane i društvene aspekte EU-a, čime se institucijama EU-a omogućava da izravno dođu u dodir s civilnim društvom; među prioritetima programa ističe važnost projekata usmjerenih na rješavanje trenutnih izazova u Europi, odnosno na pitanja poput raznolikosti, migracija, izbjeglica, sprječavanja radikalizacije, poticanja socijalne uključenosti, međukulturnog dijaloga, rješavanja problema s financiranjem i utvrđivanja zajedničkog europskog kulturnog nasljeđa; poziva Komisiju i države članice da ojačaju veze među prioritetima i politikama povezanim s europskim građanstvom te svakodnevnim životom europskih građana;
33. smatra da bi program trebao biti usmjeren na širi raspon sudionika te da bi se njime trebalo jamčiti sudjelovanje osoba s posebnim potrebama i promicati sudjelovanje marginaliziranih i obespravljenih osoba, uključujući migrante, izbjeglice i tražitelje azila;
34. mišljenja je da bi se po potrebi program trebao nadograđivati na postojeće uspješne lokalne inicijative kao što je bratimljenje gradova;
35. ističe da je u okviru potprograma Europsko sjećanje potrebno razviti europski identitet koji bi trebao biti usmjeren na budućnost, a ne samo na prošlost te koji bi trebao biti pluralan, transkulturalan i otvoren migracijskim tokovima i utjecajima iz ostatka svijeta, u cilju postizanja zajedničke integracije utemeljene na europskim vrijednostima te europskoj sekularnoj i duhovnoj baštini; ističe da je potrebno zajamčiti da se povijest ne koristi kao instrument razdora, nego kao prilika za rješavanje suvremenih izazova pažljivim tumačenjem i dobro osmišljenim, ciljanim obrazovnim programima; naglašava važnost poticanja međugeneracijskih projekata kojima se omogućuju razmjene iskustava među starijim i mlađim generacijama;
36. ističe da je potrebno poticati projekte kojima se uvode novi formati rasprave s građanima, atraktivnog oblika i stila, uz višedimenzionalan pristup;
37. predlaže da Komisija na godišnjoj osnovi objavljuje sintetizirano izvješće u koje će uvrstiti glavne prijedloge za poboljšanje europskog projekta koje su izrazili sudionici u projektima koji se financiraju u okviru programa Europa za građane;
38. ističe da je program potrebno obogatiti prijedlozima o sudjelovanju građana u demokratskom procesu i donošenju odluka na razini EU-a, tako da se doprinosi poticanju građana na ostvarivanje njihovih prava, na primjer provedbom e-demokracije; kako bi se to ostvarilo, poziva Uniju i njezine države članice da osmisle mjere i politike u cilju jačanja vještina prenosivog, kritičkog i kreativnog razmišljanja, kao i digitalne i medijske pismenosti, uključivanja građana i poticanja znatiželje, posebno među djecom i mladima, kako bi mogli donositi utemeljene odluke i pozitivno doprinositi demokratskim procesima;
39. ističe da sudjelovanje država koje su zatražile članstvo u EU-u u ovom programu vodi do boljeg međusobnog razumijevanja i bliže suradnje; preporuča veću internacionalizaciju programa, naročito na način da se pozovu sve zemlje članice Europskog udruženja slobodne trgovine (EFTA) i Europskog gospodarskog prostora (EGP), države pristupnice i kandidatkinje da surađuju s državama članicama EU-a u prijavama za projekte, te poziva na veću suradnju između nevladinih organizacija iz EU-a, zemalja Istočnog i Južnog partnerstva i potencijalnih država kandidatkinja kako bi se EU približio građanima; predlaže promicanje suradnje u području europskih vrijednosti među organizacijama u EU-u i u susjednim zemljama;
40. ističe da je potrebno razviti program bratimljenja gradova, uz usredotočenje na pronalazak načina za bolje iskorištavanje i promicanje programa te njegove bolje rezultate, uključujući primjerenu dodjelu financijskih sredstava;

o

o o

41. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji.
-